

OVER BELIJDENISLITERATUUR

PLEIDOOI PRO-DOMO *

DOOR MAURICE ROELANTS

HET boek van Albert van Hoogenbemt *De Stille Man* behoort tot wat ik zou willen noemen de belijdenisliteratuur. Een mensch confronteert er zich in met zijn lot en bestemming. Het is een boek van bezinning, volbracht met de zorg om geen zwakheid of kracht tegenover elkaar onafgewogen te laten. Belijdenisliteratuur, literatuur als bron van bewustwording, zelfkennis en, ik geloof er wel te mogen aan toevoegen, van weten in dienst van het geweten.

Wanneer ik hier gaarne over deze literatuur wat meer uitwijd, dan is het, — ik voorkom eventueele vriendelijke spotternij, — omdat ik in den winkel der belijdenisliteratuur mij nogal erg voel als Monsieur Josse, orfèvre. . . . Het is echter meer met schaamte, met het gevoel nogal zwaar op de hand te zijn, dat ik hier den lof maak van een literatuur, die eigenlijk het gewetensonderzoek en de biecht te boek stelt. De openbare biecht is uit onze zeden verdwenen. Zij bestaat nog in deze belijdenisliteratuur. Zij wordt er in bedreven in allen gloeienden en schroeienden ernst, in al de argeloosheid des harten, met een soort bloedende waarheid en eerlijkheid, die soms eenige transposities behoeven om openhartiger en waarachtiger te kunnen klinken.

Er bestaat een afgedreunde volksromance „Parlez-moi d'amour. . . .” Met denzelfden deun van dat liedje zou ik altijd maar willen herhalen: „Spreek mij van den mensch. Spreek mij van onze vijanden en vrienden, van onze vrouwen en gezellen, van onze lotgenooten uit dit uitverkoren en somber ras der menschen, spreek mij over hun betrekkingen onderling en hun verhouding tot de buitenwereld en de bovenwereld. Spreek er over naar waarheid en zinrijk”. Dat zou ik willen zeggen aan al wie gebeurtenissen of verbeeldingen op schrift stellen.

Maar dan moet ik hun onmiddellijk vragen welke begaafdheden ze te werk stellen en wat hun laatste oogmerk is? Ik heb steeds twee klassen van schrijvers kunnen onder-

* Toespraak bij een huldebetoon aan Albert van Hoogenbemt op 28 Jan. 1940 te Mechelen, naar aanleiding van het feit, dat hem de Staatsprijs voor romankunst werd toegekend.